

Landbelofte, trouwbelofte

Ds. N.C. Smits te Papendrecht

Liturgie

Zingen: Door de wereld gaat een woord (Op Toonhoogte 225:1,2,4)

Stil gebed, votum en groet

Zingen: Hiney ma tov (Opwekking 34)

Wet van God

Zingen: De Heer heeft Jakob uitverkoren (Psalm 147:7,4 NB)

Gebed om de Heilige Geest

Schriftlezing: Genesis 15:7-21 en Galaten 3:13-16 (NBV21)

Zingen: Heer, wat de vaders vertelden (Psalm 44:1,2 NB)

Verkondiging: Een vreemde belofte

Zingen: Geef, Heer, de Koning (Psalm 72:1,2,3,4 NB)

Gebed met voorbede en dankzegging

Inzameling van de gaven

Zingen: Geef vrede, Heer, geef vrede (Op Toonhoogte 253:2,3,4)

Zegen

Verkondiging

Broeders en zusters, gemeente van onze Heere Jezus Christus en gasten,

De kinderen hier in de kerk, vooral de jongens, weten wel hoe het werkt. “Beloofd?”, vraag je aan je vriendje. “Beloofd!”, zegt hij. “Ja, maar hoe weet ik het zeker, dat je het echt doet?” (Bijvoorbeeld of je op zijn feestje mag komen. Of dat je mee mag helpen om iets leuks te doen.) Dan zegt hij soms: “Als ik het niet doe, mag je me slaan!”

Dat is eigenlijk best gek natuurlijk, als je er over nadenkt. Als ik het niet doe, mag je me slaan. “Echt?” “Ja, op je allerhardst!” – En toch werkt het wel zo. Als je het niet doet, dan heb je je niet aan de afspraak gehouden. Dus dan mag je hem slaan, dat heeft hij dan wel verdiend. Zo voelen kinderen dat aan, dat zegt hun rechtvaardigheidsgevoel.

En dat is nu wat er hier in het gedeelte dat we gelezen hebben in de Bijbel staat over... God! Heel vreemd is dat, toch?!

Maar wat heeft de Heere God dan beloofd? Het *land*. Dat mooie stuk land daar, met eronder een grote woestijn, met erboven de bergen van Libanon, met aan de linkerkant in het Westen de Middellandse Zee en aan de andere kant de rivier de Jordaan die er doorheen loopt. Het land Israël, waar jullie misschien ook al zo vaak over gehoord hebben op het jeugdjournaal. Een land waar al heel veel gebeurd is. Nederland is een rustig ‘kikkerlandje’ met slootjes en groene weilanden, maar daar in Israël is de aarde al heel vaak rood gekleurd... door bloed. Bloed van joden en van Palestijnen, die gestorven zijn in hun gevechten om dit land. En heel lang geleden

ook het bloed van de Heere Jezus. Ook Hij is in dit land geboren en is er gestorven. Niet tijdens een gevecht, maar aan het kruis.

Dat land had de Heere God beloofd, aan zijn vriend Abram. En als Hij het niet deed, dan...? Hij belooft Zijn trouw. Daar gaat het over in deze dienst, vandaag op de Israëlzondag. Één zondag in het jaar om in het bijzonder stil te staan bij Israël. Dat doen we in vier punten, rond het thema *Landbelofte, trouwbelofte*:

- een vreemd ritueel
- een vreemde droom
- een vreemde God
- een vreemd volk

1. Een vreemd ritueel

Die vraag, “hoe weet ik het zeker”, is precies de vraag die Abram stelt. We lezen het in vers 7 en 8: “Ook zei de HEER tegen hem: ‘Ik ben de HEER, die jou heeft weggeleid uit Ur, uit het land van de Chaldeeën, om je dit land in bezit te geven.’ ‘HEER, mijn God,’ antwoordde Abram, ‘hoe kan ik er zeker van zijn dat ik het in bezit zal krijgen?’

Abram is wel dankbaar dat God hem dit belooft, maar hij vindt het toch lastig. Het is allemaal wel mooi, maar... kán het eigenlijk wel echt? Net als wanneer iemand je 10.000 euro belooft. Prachtig, maar hoe kun je dat zeker weten?

Dan zegt de Heere tegen hem: “Haal een driejarige koe,” zei de HEER, ‘een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge gewone duif.” Er staat niet bij waarom Abram dat moest doen. Maar dat snapt hij zelf wel. Hij weet genoeg. Als iemand dat zei: “Haal een koe”, dan wist je namelijk dat je samen een afspraak ging maken. Net zoals wij vandaag zeggen: “Haal maar een notaris”. Dan weet je dat je iets gaat vastleggen.

Maar nu is het de Heere God die het zegt! Dat is heel bijzonder. Want Abraham weet wat dit ritueel betekent, en dat gaat zelfs nog heel wat verder dan een handtekening bij de notaris. Bij dit ritueel haalde je een dier, dat sneed je in twee helften en die legde je aan twee kanten. Met meerdere dieren kreeg je dan een soort pad waar je tussendoor kon lopen met de helften aan beide kanten.

In Jeremia 34:18-20 lezen we wat het inhoudt. Daar zegt de Heere tegen de leiders van het volk het volgende: “Ik zal allen die een stierkalf in tweeën hebben gehakt en tussen de stukken door zijn gelopen, maar die toch de regels van mijn verbond hebben overtreden en zich niet aan de overeenkomst hebben gehouden die ze ten overstaan van mij hebben gesloten, in het lot van dat kalf laten delen.”

Het was dus zo, dat als je een dier had geslacht en daar tussendoor liep, dan zei je eigenlijk: als ik het niet doe, dan... mag je met mij doen wat ik met dat dier heb gedaan! Dan mag ik delen in het lot van dat dier! Dan mag je mij dus doden. Dan mag je mij ‘slaan’, zoals de kinderen zeggen.

Abram doet wat de Heere vraagt. “Abram haalde al deze dieren, sneed ze middendoor en legde de twee helften van elk dier tegenover elkaar. Alleen de vogels sneed hij niet door. Er kwamen roofvogels op de kadavers af, maar Abram joeg ze weg.”, staat er in vers 10 en 11. Wat zal er allemaal in zijn gedachten zijn geweest? Hij kent het ritueel, maar hoe kan God daar nu tussendoor lopen? God in de hemel?

2. Een vreemde droom

Dan valt hij in slaap. Maar het is niet zomaar een slaap. “Toen de zon bijna onderging, zonk Abram weg in een diepe slaap. Opeens werd hij overweldigd door angst en diepe duisternis”, zegt vers 12. Diepe duisternis... angst...: het is een vreemde droom, het is een nachtmerrie. Een van de vrienden van Job heeft dat ook een keer gehad, zo’n nachtmerrie. Hij schrijft het op: “Mijn oor ving een fluisteren op, in de verontrustende visioenen van de nacht, die de mensen dompelt in een diepe slaap. Opeens werd ik door angst gegrepen, een siddering voer door mijn gebeente. Een adem streek langs mijn gezicht en de haren rezen mij te berge. Een verschijning doemde op, een gestalte voor mijn ogen.”

Zo is het ook bij Abram. Hij krijgt iets te zien. Zoals een wandelaar die in de nacht op weg is door een plotselinge bliksem opeens een heel landschap voor zich ziet oplichten, zo is het hier alsof Abram opeens in een flits iets te zien krijgt van de toekomst van dat land, dat God hem belooft.

Als in een vreemde, duistere, bloedrode droom ziet hij het en hoort hij het: Weet het goed, Abram! Dit land dat ik jou belooft is geen onschuldig cadeautje. Geen rustig en fijn plekje om alleen maar van te genieten. Nee, er is nog een lange weg te gaan, een weg van slavernij en van onderdrukking. Het gaat niet om jou, jij zult in gezegende ouderdom worden begraven. Wat ik jou ga geven en wat ik ga doen is veel groter. Er zal strijd zijn, er zal bloed vloeien. Ik heb een maat, en als die maat vol is in dit land, de maat van onschuldig bloed, dan zal ik zelf dit land betreden.”

Het is een donkere, angstige, vreemde droom. Het is alsof Abram loopt te woelen en onrustig iets aanvoelt wat er nog komen gaat in dit land. Alles wat er nog zal gebeuren: strijd met de Amoriëten... dreunende laarzen van de Assyriërs en de Babyloniërs... wapperende vaandels en scherpe speren van de Romeinen...kruistochten...pogroms en onderdrukking en een maat van heidens onrecht die vol raakt... de holocaust... terugkeer naar het land...tunnels in Gaza...hekken en bulldozers in Palestijnse boomgaarden... Dit land van nachtmerries en trauma. Zijn achterkleinkinderen en hun achterkleinkinderen: trauma op trauma. Dit land van diepe wonden, angst en duisternis. Ach Heere, Heere!

Misschien heeft u of heb jij ook weleens een nachtmerrie. Heftig is dat. Soms wordt je zwetend en met een bonzend hart wakker en blijft het nog de hele dag in je gedachten. Soms weet je niet waar het door komt, soms heb je wel een vermoeden. Dan mag je voor het slapengaan vragen of de Heere deze nacht over jou en jouw trauma wil waken.

3. Een vreemde God

Dan, in het diepst van de nacht, “Toen de zon ondergegaan was en het helemaal donker was geworden, was daar plotseling een oven waar rook uit kwam, en een brandende fakkel die tussen de dierhelften door ging.” Zo verschijnt God, net als op de Sinaï in rook en vuur. Zien we het voor ons? Een brandende fakkel die tussen de dierhelften doorging. Wat vreemd! God zelf die in deze gestalte als het ware zijn handtekening zet!

Het is alsof God zegt: “Abram, je wilt weten hoe je het zeker kunt weten, dat ik jou dit land geef. Ik kan het je niet bewijzen, Abram. Ik heb niets waar ik bij kan zweren dan alleen mijzelf. Ik kan je niet nu al boven het geloof uittillen naar het aanschouwen. Ik kan alleen tussen de stukken doorgaan. Abram, je weet wat dat betekent: hiervoor zet ik Mijzelf op het spel.”

Het is echt wonderbaarlijk wat we hier lezen. Helemaal aan het begin van die lange geschiedenis van God met zijn volk Israël in dat land Israël staat deze geschiedenis. Één kinderloze zeventiger, onwennig, als pasgeboren gelovige, met allerlei vragen in zijn hart. En naast hem die ene God, die de zwaarst mogelijke verzegeling geeft die denkbaar is: Hiervoor zet ik Mijzelf op het spel.

Met andere woorden: Abram, als ik dit niet waarmaak, dan wis ik mijzelf uit. Dan treed ik af. Dan ben ik geen God meer. Dan mag ik tot niets worden. Dan deel ik in het lot van het offerdier. Alles zal Ik er aan doen om jouw nageslacht hier op deze plek te doen wonen, in vrede en gerechtigheid. Dat is mijn verbond, waar Ik mijzelf aan verbindt.

Een vreemde God!

Maar zo is deze God. Zo hebben ook wij – toch? – heidenen hier in Nederland, Hem leren kennen, in het aangezicht van Christus, de Gekruisigde. Zo lief had God deze wereld, niet alleen dat speciale stuk land maar ook de heidenen had Hij zo lief, dat Hij gezegd heeft: hiervoor zet ik Mijzelf op het spel. Als ik dat niet waarmaak, dat ik ook die heidenen erbij betrek, dan mag ik tot niets worden. Dan leg ik de gelijkheid aan God af en verneder ik mij tot in de dood, ja de dood van het kruis, waar het Lam geslacht wordt.

Die vreemde God die daar eens stond naast Abraham, staat ook naast jou. Zijn verbond is nog steeds even sterk als de dood. Voor ons is het een verbond in de doop, de dood in de doop. Hij is door het doopwater heen gegaan en is begraven in de doop, en Hij haalt ook ons door het doopwater heen, opdat we met Hem zouden leven. Zo is het verbond bezegeld.

Die lijn heeft de apostel Paulus zelf voor ons getrokken. Een lijn van dit land naar de wereld, die loopt via die vreemde God die tussen de stukken doorgaat. Dat brengt ons bij het laatste punt.

4. Een vreemd volk

Ook de apostel Paulus heeft ons gedeelte gelezen en hij kende het goed. En hoe meer hij het las, hoe meer hij tussen de regels van dit gedeelte iets wonderlijks heeft gezien. Heel nauwkeurig heeft hij het gelezen. In Galaten 3 begint Paulus er over: “God gaf zijn beloften aan Abraham en zijn nakomeling”. Dat gaat over ons gedeelte. Maar “Let wel”, zegt Paulus, “er staat niet ‘nakomelingen’, alsof het velen betreft, maar het gaat om één: ‘je nakomeling’”. Wat zegt de apostel hier? Er is Paulus iets opgevallen. De belofte aan Abram was niet een belofte aan Abram alleen, maar aan Abram ‘en zijn zaad’, zoals de oude vertaling zegt. Inderdaad, aan het einde van Genesis 15 staat het: “Die dag sloot de HEER een verbond met Abram. ‘Dit land,’ zei Hij, ‘geef Ik aan jouw nakomelingen”.

Het staat er in de NBV21 in het meervoud, maar eigenlijk staat het er in het enkelvoud: jouw ‘zaad’, jouw ‘nageslacht’, dat is enkelvoud. Net als zout, je hebt ook niet zouten op je ei, maar zout, enkelvoud. En wat ziet Paulus daar nu in? Hij zegt het in vers 16: “ – en die nakomeling is Christus.”! Dé nakomeling van Abram is Christus. De belangrijkste, de ware nakomeling, Hij in wie alles samenkomt is Christus!

Eigenlijk, zo zegt Paulus dus, is het land beloofd aan Christus, want Hij is de ware nakomeling. En eigenlijk, zo vult Paulus het nog verder aan, moet je dat land ook niet op zichzelf zien, maar staat het symbool voor heel de wereld. Dat land dat sommigen ook wel de ‘navel van de wereld’ hebben genoemd, precies in het midden tussen Afrika, Azië en Europa, dat staat symbool voor nog iets veel groters: heel de wereld. Niet alleen dat land aan de zee met die bloeiende heuvels.

Maar ook het land achter die heuvels en ook het land aan de overkant van die zee, en voorbij de Jordaan: héél de wereld! “Abraham en zijn nageslacht ontvingen de belofte dat ze de wereld zouden erven”, staat er in Romeinen 4:13 letterlijk.

Het land dat de Heere aan Abrams nageslacht belooft is ook veel groter dan het in de praktijk echt was: “van de rivier van Egypte tot aan de grote rivier de Eufraat: het gebied van de Kenieten, Kenizzieten en Kadmonieten, de Hethieten, Perizzieten en Refaïeten, de Amorieten, Kanaänieten, Girgasiëten en Jebusieten.” – dat is ‘groot Israël’, met een veel grotere omvang dan het rijk ooit gehad heeft. Nooit is het echt zo groot geweest, behalve één keer: ten tijde van Salomo. In zijn tijd, de tijd van Salomo de vredevorst, was het rijk zo groot. “Salomo had de heerschappij over alle koninkrijken tussen de Eufraat en het land van de Filistijnen, en tot aan de grens met Egypte”, staat er in 1 Koningen 5:1. En u weet naar wie Salomo heen wijst. “Meer dan Salomo is hier.”

En wie hoort in die opsomming van al die volken ook niet iets van Pinksteren? Aan jou, Abram, en aan jouw grote nakomeling Christus, geef ik het gebied van de Nederlanders, van de Fransen, van de Amerikanen, van de Chinezen, van de Iraniërs, van de Palestijnen en ja, ook van mijn volk Israël. Het is van jou. – Ja, Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde, zegt Christus tegen zijn discipelen. Ga heen en verkondig het evangelie, aan alle volken en leer hen te onderhouden wat Ik geboden heb.

Aan het einde van Galaten 3 zegt Paulus tegen de Galatiërs: “Omdat U Christus toebehoort, bent u nakomelingen van Abraham, erfgenamen volgens de belofte.” Dat mogen we ook op onszelf toepassen, als we Christus toebehoren, dus door het geloof. Geloof u in Christus? Dan is er bij de notaris een erfenis voor u weggelegd. Wat voor erfenis? De hele wereld! Wie Christus toebehoren, zullen de wereld beërven. Eens zal deze wereld niet meer het bezit zijn van boze machten en krachten, maar van de kinderen van God. Zoals de Heere Jezus zegt in de Bergrede: de zachtmoedigen zullen de aarde beërven. Dan wordt het vrederijk van Salomo ten volle werkelijkheid.

Maar dat betekent wel en dat vraagt wel dat u zelf dan ook een vreemd volk wordt, omdat u dan toebehoort aan deze vreemde God. Een vreemd volk dat zichzelf op het spel zet en trouw belooft tot in de dood. Want als Hij ons zo heeft liefgehad, zijn wij ook schuldig elkaar zo lief te hebben. Een vreemd volk dat zoekt naar echte vrede in een getraumatiseerde wereld.

Dat is geen loos ideaal, maar dat is waarvoor God zelf helemaal aan het begin tussen de stukken door is gegaan. Een vreemd ritueel! En een vreemde, enge droom van Abram. Nog steeds wordt er bloed vergoten en nog steeds is de vrede er niet. De maat is nog steeds niet vol, onze vreemde God is ook nog een geduldige God. Maar Hij staat er zelf voor in, dat Hij deze belofte waar zal maken.

Tot slot. Hoe kijk je nu naar het nieuws, met deze preek in gedachten? Als Israël weer eens op het journaal is? Er is geen reden om op grond van dit gedeelte de staat Israël automatisch in alles te steunen. Paulus heeft het anders gelezen, hij zag dat de belofte aan de Nakomeling werd gegeven, aan Christus. Wel is er reden om op grond van dit gedeelte steeds weer oog te hebben voor de angstige droom van Abram om zijn nageslacht en de trauma's om het vele bloed in dit arme, rijke land. En er is alle reden dat we voorgoed verbonden zijn met het volk Israël, want in Abrahams nageslacht zijn we door het geloof ingelijfd.

Laten wij met Israël dat vreemde volk zijn, dat het waagt met deze vreemde God en zijn vreemde belofte. Hij zal nooit loslaten wat Zijn hand begon. Wat Hij belooft, dat zal Hij ook doen. Hij is *trouw*. Hij zal het doen in de Nakomeling, dat is in Christus. In Hem is er vrede: in de fakkel, die tussen de stukken door is gegaan.

Amen